

КУЛЬТУРОЛОГІЯ CULTUROLOGY

УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ У ФОРМАТІ МИСТЕЦЬКОЇ ВИСТАВКИ «ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА ЯК СИМВОЛ НАДІЇ ТА СОЛІДАРНОСТІ»

Гаврилович Сергій Миколайович

*Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
аспірант катедри креативних культурних індустрій, Київ
havrylovych@gmail.com*

*Науковий керівник – д. культурології,
проф. С.М. Садовенко*

Упродовж першої чверті ХХІ ст. офіційні міжнародні зв'язки зазнали змін, а то й цілковитих трансформацій, спричинених політичними подіями, військовими інтервенціями, пандеміями вірусу, природними катаклізмами та іншими чинниками, які властиві для сучасних реалій. У руслі цих перманентних змін перебуває культурний діалог, в контексті якого відображаються рефлексії соціуму на актуальні події. З-поміж пріоритетних завдань культурного діалогу є зміцнення міждержавних взаємовідносин задля збереження визнання кожної з держав, взаєморозуміння та поваги між етносами, миру у світі.

Важливе місце у культурному діалозі займають міжнародні репрезентативні практики з образотворчого мистецтва, декоративно-ужиткового мистецтва, перформансів тощо, на яких представлені художні твори, що спонукають іноземного глядача пізнати особливості творчого розвитку як конкретного митця, так і колективної мистецької думки країни-репрезентанта, тобто усіляко залучають до партисипативної культури співтворення [4]. Тому міжнародні художні виставки завжди відзначаються багаторівневим сенсом культурного діалогу, що пов'язано з окремою персоналією та етносом, який вона представляє, тематикою експозиції, жанром мистецтва, технікою виконання твору, його просвітньою ідеєю та іншими особливостями.

Серед низки сучасних міжнародних творчо-експозиційних практик України варто виокремити виставки у форматі українсько-канадського

культурного діалогу, який опертий на тісні історичні зв'язки завдяки численній українській діаспорі на північноамериканському континенті. Окреме місце у цьому міжнародному культурно-творчому контакті займає благодійний проєкт «Писанка для миру» платформи WUNDERfund, яка вже чотири роки поспіль проводить його у канадському м. Калгарі провінції Альберта [8]. Мета проєкту – збір дівку для допомоги ЗСУ у війні проти росії, а також для новоприбулих в Альберту.

Упродовж 8–27 квітня 2005 р. на експозиційній площі Southcentre м. Калгарі було представлено 52 художні роботи, виконані за допомогою різних технік писанкарства, травлення, розпису, перфорування, аплікації на курячих, гусячих шкаралупах та на моделях яйця з пластику й дерева розмірами від 80 см до 2 м. Цьогоріч участь взяли митці з Канади та України, серед яких: Phaedra Vandendrun, Tara Schweigert, Lyle Rietze, Christine Knights, Andriy Sendetsky, Oleh Bolyuk, Iryna Pidburna, Taras Voytkiv, Anastasiia Khodnia, Daena Diduck, Viktoria Malamura.

У просторій галереї найбільшу увагу привернули габаритні арт об'єкти, оскільки саме вони були композиційним ядром виставки. Організатори проєкту не обмежували виконавців у творчій реалізації та тематиці, тож результатом стали оригінальні твори, серед яких варто виокремити кілька, особливо ті, які, окрім орнаментики, репрезентують тематичні сюжети (іл. 1). Концептуальний аналіз, компаративний і системний підходи та метод «case study», якими активно послуговуються у культурологічних дослідженнях, використано задля з'ясування провідної тематики виставки «Великодня писанка як символ надії та солідарності» 2025 р., що, відповідно, дало змогу зрозуміти основні аспекти українсько-канадського культурного діалогу у форматі цієї експозиції [3].

Іл. 1. Писанка для миру: експозиція. Southcentre, 8 – 27 квіт. 2025 р. Фото: Центр Культурно-Мистецьких Ініціатив.

Мілітарна тематика у діяльності українських митців залишається домінуючою, оскільки війна проти окупанта в Україні триває, а це спонукає художників творчо рефлексувати щодо цих трагічних подій [7]. Тому на виставці було представлено кілька моделей великодніх яєць, на поверхні яких зображено пікселі військової уніформи, монтовано вінки з чорними стрічками як вираз журби за полеглими, апліковано маками, що символізує пролиту кров захисників тощо (авт. D. Diduck, V. Malamura). Тобто культура пам'яті на цих прикладах проявилася не тільки у символах, а й у концептах «війна», «свобода», «домівка», «воїн» тощо [5].

До 100-ліття заснування Спілки Української Молоді у Канаді створено модель писанки (авт. Т. Voytkiv), на якій розміщено герб організації, а на звороті – сонях на тлі прапора України. Автор назвав твір «Сонях надії – крізь роки з СУМ». Тож цю роботу означуємо як *адресну* (вітальну), у якій культура пам'яті пов'язана із ювілеєм молодіжного осередку.

Назва великоднього яйця «Ой як же було ізпрежди віка. Ой дай Бог!» (авт. A. Sendetskyu, O. Bolyuk) є цитатою з колядки про створення Світу. У 1994 р. її слова записала дослідниця Г. Коропніченко у с. Грузьке Київської обл. [2]. Згідно із художнім задумом автори праці зобразили на яйці у своєрідних клеймах чотири основні свята річного циклу християнського календаря та дохристиянських вірувань: Різдво Христове–Коляда, Воскресіння Господнє–Дажбог, Різдво Івана Предтечі–Купала, Спаса/Успіння Пресвятої Богородиці–Обжинки. Сюжети у чотирьох клеймах представляють також чотири сезони з відповідними атрибутами свят та характерними ландшафтами різних етнографічних регіонів: зима – вертеп, Поділля; весна – освячення пасок біля церкви у Східних Бескидах Бойківщини; літо – купальські ігрища на Волині та Поліссі. Річний цикл завершує осінь з головним атрибутом жнив – снопом збіжжя на тлі розлогих полів України [6]. Поверхня виробу декоровано яворівським розписом «вербівки», який утворюють своєрідно загнуті краплеподібні «листочки» [1, с. 346–350]. Отже, у цьому творі закладено багатозначні смисли, які насамперед відображають тематику *культурної спадщини*. Частина зображень є очевидною і сприймається глядачем відразу (наприклад пори року і сезонні святкові атрибути), інші елементи спонукають вдумливо розгледіти їхнє значення на рівні власного ототожнення з маркерами українського етносу, тобто заохочують до діалогу глядач–твір. Отже, культура пам'яті на прикладі цієї моделі писанки засвідчує тяглість української традиційної культури загалом.

Висновки. Благодійний проєкт «Писанка для миру» на цьогорічній виставці «Великодня писанка як символ надії та солідарності» підтверджує, що започаткований українсько-канадський культурний діалог у форматі цієї експозиції, здобуваючи визнання в Альберті, окреслює актуальну тематику творчих рефлексій, пов'язаних із культурою пам'яті. Окрім традиційних творів писанкарства привертають значну увагу моделі великодніх яєць із мілітарною темою, яка ілюструє зв'язку наших захисників у російсько-українській війні. Не менш оригінальним виявився твір, приурочений юві-

лею СУМ. Художньо вартісною та культурно-репрезентативною моделлю писанки є робота «Ой як же було ізпрежди віка. Ой дай Бог!».

Список використаних джерел:

1. Боллок О. Художнє дерево у церквах (за матеріалами західних областей України). Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2020. 520 с.
2. Букет Є. Як же було ізпрежди віка. *Український інтерес*. URL: <https://uain.press/articles/yak-zhe-bulo-izprezhdi-vika-1149202> (дата звернення: 19.05.2025).
3. Гаврилович С. Метод Case Study у культурологічному дослідженні виставкових практик на прикладі творів Марселя Дзами. *Тези VI Міжнародної наукової конференції Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології*. Київ, 2024. С. 48–52.
4. Гаврилович С. Сучасні виставкові практики: партисипація простору і репертуар зображальної творчості. У *пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур* : Матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 16–17 трав. 2024 р. Київ, 2024. С. 511–515.
5. Гажева І. Концепт і символ у сучасній філологічній науці. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2021. № 9. С. 56–62. URL: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-9.8>.
6. Конопка В. Головні атрибути жниварської обрядовості українців Південно-західного історико-етнографічного регіону України: «борода», сніп, вінок. *Народознавчі зошити*. 2016. Т. 130, № 4. С. 792–803.
7. Луковська О. Виставкова діяльність українських митців у час війни. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2024. № 49. С. 21–27. URL: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi42.553>.
8. Центр Культурно-Мистецьких Ініціатив. Рефлексії про «Мистецький проєкт заради миру: великодня писанка як символ надії та солідарності. Калгарі, Канада, квітень 2025». *Центр Культурно-Мистецьких Ініціатив*. URL: https://artcenter.org.ua/2025/04/18/pysanky_for_pease_2025/ (дата звернення: 18.05.2025).

МЕДІЙНА РЕКЛАМА ЯК ФОРМА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ДІАЛОГУ: ШЛЯХИ ПОРОЗУМІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Лучин Анатолій Вікторович

аспірант за спеціальністю

«Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»,

Київський університет культури

tolikk.mail@gmail.com

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент

Київського університету культури Юник Тетяна Іванівна

У цифровому середовищі, де візуальні сигнали переважають над лінійною логікою повідомлення, рекламна комунікація трансформується у форму взаємодії, що не обмежується інформуванням. У фрагментованому і надлишковому медіапотопі вона перестає бути одноканальним закликком

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 57

Збірник статей з актуальних наукових проблем

**До 190-річчя Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

**До 20-річчя Навчально-наукового інституту
філософії та освітньої політики**

2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 11 від 25 червня 2025 р.)*

Редакційна колегія:

Бондаренко В.Д., доктор філософських наук, професор, завідувач богослов'я та релігієзнавства Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Глушко Т.П., доктор філософських наук, професор кафедри філософії Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків
Гончаренко К.С., кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Мелешенко Т.В., кандидат історичних наук, професор, декан історичного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Корицький Я.Б., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, аспірант II року навчання
Осадча Л.В., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Саган О.П., доктор філософських наук, професор, завідувач відділенням релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України,
Потильчак О.В., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін історичного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Целковський Г.А., кандидат філософських наук, доцент кафедри богослов'я та релігієзнавства Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Черній Л.В., кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри соціології та публічних комунікацій факультету соціології та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Stepaniuk Joanna, Doktor nauk społecznych, Państwowa Uczelnia im. Stefana Batorego w Skierniewicach, Uniwersytet Warszawski

У збірнику подано наукові статті за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики людства: наука як спосіб діалогу й розуміння» (30 травня 2025 р.), яка відбулась з використанням сервіса відеоконференцій Google Meet.

У працях вчених з України та Польщі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми філософії, культурології, історії, релігієзнавства, психології, педагогіки та соціології, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

Упорядники:

Русаков С.С., директор Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики, кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Можгин Віктор, міжкафедретські кандидатські культурологічні студії, Факультет міжнародних і політичних досліджень, Ягеллонський університет в Кракові
Карпенко О.А., студентка III курсу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ PHILOSOPHY

VERITAS ULTRA VITAM - ІСТИНА ПОНАД ЖИТТЯ Адамян Ганна Рафіківна.....	5
--	---

МАТЕРІАЛЬНІ УМОВИ ФІЛОСОФСЬКОЇ ПУБЛІЧНОСТІ: МІЖ ПІВДНЕМ І ЗАХОДОМ ЄВРОПИ Лінкевич Петро Іванович	8
--	---

КУЛЬТУРОЛОГІЯ CULTUROLOGY

УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ У ФОРМАТІ МИСТЕЦЬКОЇ ВИСТАВКИ «ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА ЯК СИМВОЛ НАДІЇ ТА СОЛІДАРНОСТІ» Гаврилович Сергій Миколайович.....	11
--	----

МЕДІЙНА РЕКЛАМА ЯК ФОРМА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ДІАЛОГУ: ШЛЯХИ ПОРОЗУМІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ Лучин Анатолій Вікторович.....	14
--	----

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОСМИСЛЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АКТУАЛЬНОСТІ ВІЗУАЛЬНИХ ОБРАЗІВ Марційчук Юлія Іванівна.....	18
---	----

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МУЗИЧНОМУ ПРОДАКШЕНІ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР Павлов Микола Едуардович.....	20
---	----

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАТИВНІСТЬ У КУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ НА ПРИКЛАДІ ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК Сендецький Андрій Владиславович.....	23
---	----

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО ЯК КУЛЬТУРНИЙ БРЕНД УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЧЕРЕЗ ПЕРЕКЛАД Стеценко Арсеній Русланович.....	27
--	----

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ Яковлев Тарас Сергійович.....	30
--	----

ІСТОРІЯ HISTORY

КУЛІНАРНА ДИПЛОМАТІЯ ТА ЗАСТІЛЬНО-СТОЛОВИЙ ЕТИКЕТ МІЖНАРОДНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ТА ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ДИСКУРСИ Ціватий Вячеслав Григорович	34
--	----